

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"เด็กเป็นผู้ที่จะรับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการดำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรในโลก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะทองได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาคำความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคณงามความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริตและมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุผล หน้าที่นี้เป็นของทุกคนจะทองร่วมมือกันกระทำโดยพร้อมเพรียงกันสม่ำเสมอ ผู้ที่เกิดก่อนมานั้นชีวิตมาก่อนจะทองสงเคราะห์ อนุเคราะห์ห้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ความเมตตาเอ็นดู ด้วยความบริสุทธิ์ใจให้เด็กทราบ ได้เข้าใจและสำคัญที่สุดให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้องจนสามารถเห็นจริงด้วยตนเอง ได้ในความเจริญและความเสื่อมทั้งปวง"

(ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช 2522)

กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วงคนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งทุกฝ่ายจะทองร่วมมือกันพัฒนาให้โลกกำลังคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะในการพัฒนาประเทศนั้น ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะทองได้รับการพัฒนา นอกจากมนุษย์จะเป็นผู้ประกอบการในสาขาต่าง ๆ แล้ว มนุษย์ยังเป็นผู้สร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้การผลิตมีคุณภาพสูงขึ้น เพราะประชากรที่จะเป็นกำลังผลิตของประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์นั้นจะทองมีคุณภาพ กล่าวคือ มีความชำนาญ มีฝีมือในการผลิต และความขยันหมั่นเพียร มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในทางสร้างสรรค ตลอดจนมีสุขภาพทางกายและจิตสมบูรณ์ (มนัสวี อดุณหันต์ 2518 : 60)

แม้ว่าครอบครัวจะเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม สร้างเจตคติ และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและขัดเกลาระเบียบทางสังคม เพื่อให้เยาวชนได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัว เพราะ

โรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงคือการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังทัศนคติ ทั้งความรักด้าน วิชาการ และความเป็นพลเมืองดีแก่เด็กและเยาวชน รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญในค่านี้นักว ิทยาการ เร่งพัฒนาการศึกษาทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพโดยวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) มุ่งให้การศึกษาเสริมสร้างบุคคลให้มีความรู้ ความคิดและความสามารถในการ ประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม ตลอดจนมีพละทานามัยสมบูรณ์ รักและสร้างศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทยไว้ ตลอดจนก่อให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างสันติสุขตามวิถี ทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงส่งเสริมการ ศึกษาทุกระดับทุกประเภท ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน (สำนักปลัดกระทรวง) กระทรวงศีก ษาธิการ 2524 : 1) ในเรื่องนี้ สิปปนนท์ เกตุทัต (2523 : 56-57) ได้แสดงความเห็นว่า นโยบายทางการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ค่อนข้างแน่นแฟ้นกับระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคมและ วัฒนธรรม เพราะการศึกษานั้นมิใช่เพียงอ่านออก เขียนได้ หรือคิดเลขเป็น แต่การศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น จะต้องสอดคล้องกับชีวิตจริง สังคมรอบ ๆ นั้นจริง เพื่อจะได้เข้า ใจชีวิตของตนเอง หน้าที่ของตัวเอง การศึกษาที่สมบูรณ์ คือการศึกษาที่ทำให้ชีวิตและชีวิตเป็นมนุษย์ ขึ้นมา กล่าวคือคิดได้อย่างเสรี มีความสำนึกรับผิดชอบสังคม จึงต้องให้เจริญทั้งสติปัญญา ทั้งจิตใจ ทั้มีศีลธรรมและร่างกายสมบูรณ์ มีพละทานามัยแข็งแรงสามารถบำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติสืบไป

ดังนั้นในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ย่อมจะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรด้านบุคคล เป็นประการแรก เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศมักจะมีพื้นฐานมาจากตัวบุคคลหรือพลเมือง ทั้งนี้เพราะพลเมืองเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในทางที่ดีหรือ เลวลงหากบุคคลได้รับการศึกษาก็แล้วปัญหาต่าง ๆ จะลดน้อยลงไป หรือไม่มีเลย การพัฒนาตัวบุคคล หรือพลเมืองในยุคของการพัฒนาประเทศที่สำคัญคือการปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ของความเป็นพลเมือง ดีให้ตรงกับความต้องการของสังคมนั้นเอง (วิรัช วิเชียรโชติ 2516 : 57) ส่วนความหมาย ของการ เป็นพลเมืองดีนั้น หมายถึงการ เป็นบุคคลผู้มีจริยธรรมสูง นั่นคือมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความ รับผิดชอบหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2514 : 1) คุณสมบัติของพลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจใน วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและส่วนรวม มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษามนธรรมนิยมประเพณีและวัช นธรรม สามารถที่จะถ่ายทอด คุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลาน รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้

รู้จักทรัพยากรของชาติ ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดี เป็นผู้มีความรักชาติ ศาสนา และจงรักภักดีขององค์พระมหากษัตริย์ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อยุอื่น (สมน อมรวิวัฒน์ 2518 : 3)

เมื่อใดศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเห็นว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ซึ่งของอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สิ่งแวดล้อม และแหล่งความรู้ต่าง ๆ อันจะเป็นผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าสิ่งเหล่านี้ เพื่อจรรโลงใจซึ่งชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รวมทั้งวัฒนธรรมอันดีงาม ความมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิ และหน้าที่ของความเป็นพลเมืองดี ในระบอบ ประชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม (สภรณ์ ปรีชาอนันต์ 2523 : 28) แสดงให้เห็นว่าการ สอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่จากการที่ได้ศึกษาความหมายและคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองดี จะเห็นว่า การเป็นพลเมืองดีนั้นต้องประกอบด้วยคุณลักษณะหลายอย่าง การที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนอย่างไรโดยสิ้น จะปลูกฝังกว้าง ๆ อย่างเดียวไม่อาจจะพอ สมควรที่มีการปลูกฝังเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มคุณลักษณะที่ส่งเสริมเป็นพิเศษให้นักเรียนบางกลุ่มที่ก่อคุณสมบัตินั้นบางอย่าง การที่จะทำเช่นนี้ได้ก็จะต้องมีการประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดราชบุรี เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการศึกษาในเขตการศึกษา 5 ซึ่งมีสถานศึกษา และศูนย์การศึกษาซึ่งจังหวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดอื่น ไม่มีคือศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนประจำภาคกลาง สถานับฝีมือแรงงานภาคตะวันตก นอกจากนี้ยังมีศึกษาธิการ เขต วิทยา-ลัยคร วิทยาลัยเทคนิค โรงเรียนสารพัดช่าง วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม (ทอมา) วิทยาลัยพยาบาล (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี จ.ราชบุรี 2527) และจังหวัดนี้มีอาณาเขตติดต่อกับทาบลงบางกาย จังหวัดทะวาย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ทางคาบทิศตะวันตก ซึ่งทำให้ประชากรในพื้นที่แถบนี้ มีภาษา และความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป มีสถิติเกี่ยวกับทัศนคติความในชวง 3 เดือน (กันยายน, ตุลาคม, ธันวาคม ปี 2527) ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้เสียหาย ดังนี้ การพนัน 329 ราย ยาเสพติด 110 ราย อาชกร 87 ราย และนอกจากนี้ยังมีคดีจรรยา (ฆ่าคนตาย, ปล้นทรัพย์, วางเพลิง) ในปีเดียวกันนี้ถึง 155 ราย (ส่วนการปกครอง ศาลากลางจังหวัดราชบุรี, 2527) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในจังหวัดราชบุรีมีปัญหาเกี่ยวกับพลเมืองดีมากพอสมควร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนา การ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดราชบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับ การ เป็นพลเมืองดีอีกด้วย

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดราชบุรี
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีภูมิหลังต่างกัน ในจังหวัดราชบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดีต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ภูมิหลังของนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สถานภาพทางครอบครัว จำนวนพี่น้องในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา สัมพันธผลทางการเรียน บทบาทของบิดา มารดาเกี่ยวกับการเรียน และสถานที่พัก
2. ลักษณะการเป็นพลเมืองดี ลักษณะ 5 ข้อ คือ
 - 2.1 มีความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมือง กล่าวคือ
 - 2.1.1 มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเอง ครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่
 - (1) ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ
 - (2) รับผิดชอบต่อตนเองและรวมแก้ไขปัญหภายในครอบครัว
 - (3) มีสุขนิสัย และสุขภาพสมบูรณ์
 - (4) เคารพเชื่อฟังบิดามารดา ผู้ปกครอง
 - (5) ใฝ่หาความรู้ในการตัดสินใจ
 - (6) รู้จักปรับปรุงตนเอง และแสวงหาความรู้
 - (7) มีความขยันขันแข็ง รักใคร่ยกย่องให้เกียรติ
 - 2.1.2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่
 - (1) ปฏิบัติตามระเบียบของสังคมและเคารพต่อกฎหมาย
 - (2) รักษาสาธารณสมบัติ
 - (3) เคารพในสิทธิของผู้อื่น

(4) ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการช่วยกันป้องกันภัยพิบัติ
ต่าง ๆ ที่จะ เป็นอันตรายต่อส่วนรวม

(5) ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของชาติด้วยการใช้สินค้าไทย

(6) คำนึงถึงสวัสดิภาพและประโยชน์ส่วนรวม

2.2 สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชน

(1) มีความจริงใจต่อกัน

(2) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

(3) การให้อภัย

(4) การมีวินัยทางสังคม

(5) การยอมรับคุณค่าของผู้อื่น เคารพในความคิดเห็น

(6) บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

2.3 ยึดมั่นค่านิยมและคำสอนในทางศาสนา คือ

(1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต

(2) มีความเข้าใจ ในคำสอนของศาสนา

(3) มีการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ และยึดมั่นในคุณค่าของความ

เป็นพลเมืองดี

2.4 เป็นสมาชิกที่ดีในการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(1) ใช้เสรีภาพโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

(2) มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความเจริญ หรือความเสียสละของ

ประเทศ

(3) ไขмติของเสียงข้างมากอย่างมีเหตุผลและมุ่งไว้ซึ่งการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตย

(4) มีความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจในการปกครองและบริหาร

ประเทศ

2.5 มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

(1) เห็นความสำคัญของทรัพยากร

(2) รู้จักใช้และสงวนทรัพยากร

(3) สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

ขั้นตอนและวิธีการ เนิ่นการวิจัย

1. ศึกษาคุณค่าโดยศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเป็นพลเมืองดี เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย และการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัยคือ สร้างแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและภูมิหลังของผู้ตอบ เป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ (Check List)
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
3. ทดลองแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ แล้วนำแบบสอบถามไปใช้กับประชากรที่มีใจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป
4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 4.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีจำนวน 17,596 คน
 - 4.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมดซึ่งเป็นขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน ขนาดกลาง 7 โรงเรียน ขนาดเล็ก 8 โรงเรียน เลือกโดยการสุ่มแบบง่าย ได้ขนาดใหญ่ 5 โรงเรียน ขนาดกลาง 4 โรงเรียน ขนาดเล็ก 4 โรงเรียน หลังจากนั้นจึงเลือกนักเรียนโดยการสุ่มแบบง่าย โรงเรียนละ 30 คน คือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, ปีที่ 2 และปีที่ 3 ชั้นละ 10 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 390 คน
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและภูมิหลังของนักเรียน โดยใช้การร้อยละ
 - 5.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีโดยการตรวจให้คะแนนโดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 เห็นด้วยมากให้ 3 เห็นด้วยปานกลางให้ 2 เห็นด้วยน้อยให้ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 0 แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำมาทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว

(One - way Analysis of Variance)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะได้รับข้อมูล จุลภาค เฉพาะของจังหวัดราชบุรีซึ่งมีความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าขอมลมหภาค
2. จังหวัดราชบุรี จะได้ใช้ผลการวิจัย ไปใช้ในการพัฒนาการ เป็นผลเมืองตัวอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารการศึกษาจะได้ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน โครงการสอน และการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีการสอนต่าง ๆ ในสถานศึกษา อันเกี่ยวกับการสอน เรื่องความเป็นผลเมืองดี ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาการ เป็นผลเมืองดีได้สมบูรณ์มากขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิหลัง หมายถึง สถานภาพทางครอบครัว จำนวนพี่น้องในครอบครัว สัมพันธผลทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา บทบาทของบิดามารดา เกี่ยวกับการเรียน และสถานที่พัก

สถานภาพทางครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง บิดา มารดา ของนักเรียน จำแนกเป็น

1. บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน
2. บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม
3. บิดา มารดา แยกกันอยู่
4. หย่าร้าง

สัมพันธผลทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลการสอบครั้งสุดท้ายของนักเรียน แบ่งได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีผลสัมพันธผลทางการเรียนสูง คือ กลุ่มที่มีคะแนนอยู่ใน 25% บน ของนักเรียนทั้งหมด
2. นักเรียนที่มีผลสัมพันธผลทางการเรียนปานกลาง คือกลุ่มคะแนนอยู่ในระหว่าง กลุ่ม 25 % บน กับกลุ่ม 25 % ล่างของนักเรียนทั้งหมด
3. นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ คือกลุ่มคะแนนที่มีอยู่ใน 25 % ล่างของนักเรียนทั้งหมด

ลักษณะการ เป็นพลเมืองดี หมายถึง พลเมืองที่มีคุณสมบัติ และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบในหน้าที่พลเมืองดี
 - 1.1 หน้าที่ของตนเอง ครอบครัว และโรงเรียน
 - 1.2 หน้าที่ต่อสังคม และประเทศชาติ
2. ยึดมั่นค่านิยมและคำสอนในทางศาสนา
3. สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชน
4. เป็นสมาชิกที่ดีในการ เมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย
5. มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ

ความคิดเห็น ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาในลักษณะนิยาม (Positive) คือความพอใจ นิยมชมชอบ และระดับความเห็นด้วยกับคุณลักษณะพลเมืองดีที่ปรากฏในแบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย